

НАСТУПНІСТЬ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

На сучасному етапі становлення України як демократичної держави формується нове ставлення суспільства до дітей із різноманітними порушеннями психофізичного розвитку, нове бачення умов і шляхів їх соціалізації та інтеграції в соціум. У цьому контексті особливого значення набуває відповідне вдосконалення змісту спеціальної освіти та засобів виховання дітей із загальним недорозвитком мовлення.

Модернізація системи освіти в умовах культурного й духовного відродження суспільства потребує звернення до питань забезпечення можливостей для розвитку та самовдосконалення особистості. Державна програма "Діти України", "Національна стратегія розвитку освіти України у 2013–2021 роках", Закон України "Про дошкільну освіту", "Державна цільова програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 р.", Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, а також зміна освітнянської парадигми, масштабність та гострота соціальних, економічних, культурних проблем потребують піднесення пріоритету дошкільної освіти, спеціальної освіти, формування в суспільстві розуміння важливості ранніх етапів життя людини як найвідповідальнішого періоду її соціального становлення.

Приєднавшись до основних міжнародних договорів у сфері прав людини (Декларації ООН про права людини, Конвенції ООН про права інвалідів, про права дитини), Україна як член міжнародного співтовариства бере участь у діяльності зі створення сприятливого для дітей з особливими потребами середовища, в якому гідний розвиток і захист їх прав забезпечується з дотриманням принципів демократії, рівності, миру, соціальної справедливості з урахуванням моральних засад та традиційних цінностей українського суспільства, спрямованих на зміцнення сім'ї та розвитку дітей.

В умовах сучасної системи освіти все більша увага приділяється вимогам до навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами. З кожним роком в Україні спостерігається помітне збільшення дітей із загальним недорозвитком мовлення. За останні 10 років кількість дітей з різними порушеннями збільшилась на 22%. Щорічно їхня кількість зростає на 5-6 тисяч.

Компенсувальні групи є структурним підрозділом дошкільного навчального закладу, організовані з метою систематичної корекційно-педагогічної допомоги, консультування батьків з питань виховання і навчання дітей із загальним недорозвитком мовлення в дошкільних навчальних закладах. Вони створюються при дитячих садках компенсувального типу, при дитячих садках комбінованого виду, до складу яких входять компенсуючі групи. Переконаливо доведено, що раннє включення цих дітей в систему корекційно-розвивальної роботи призводить до того, що вони можуть оволодіти способами спілкування, специфічними для дитинства видами продуктивної діяльності, формами поведінки, які властиві тільки людині [3].

Складовою частиною корекційно-розвивального навчально-виховного процесу в корекційних класах є індивідуально-групова робота, спрямована на корекцію індивідуальних вад розвитку. Це спеціальні заняття, що мають на меті не тільки підвищення загального, інтелектуального рівня розвитку, але й розв'язання конкретних завдань предметної спрямованості: підготовка до сприйняття важких тем навчальної програми, ліквідація прогалин попереднього навчання та ін. Але, на думку спеціалістів, в процесах навчально-корекційної роботи не вистачає послідовності та наступності дошкільної та початкової ланок освіти [1].

Тому за таких умов актуальним є системний комплексний підхід до корекції мовленнєвого розвитку дитини на всіх її ланках. Навіть при відносно простих вадах мовлення ідеальним було б використання в роботі педагога різноманітних загальноприйнятих методів, які б доповнювалися та урізноманітнювалися відповідно до вікового розвитку дитини.

У педагогічній теорії наступність розглядається як універсальна категорія, що забезпечує взаємозв'язок та взаємоузгодженість суміжних етапів педагогічної діяльності, якає головною умовою неперервності освіти та системності навчання й виховання. А особливо необхідною є наступність у роботі із дітьми з загальним недорозвитком мовлення, адже зі вступом такої дитини до школи загострюється така характерна їй особливість, як сенситивність, тобто підвищена чутливість особистості до подій, що її оточують та впливають на неї. У дітей із ЗНМ пристосування до нових умов життєдіяльності завжди супроводжується тривожністю, страхом перед незнайомою обстановкою, новими людьми, незвичним вимогам. Такий тривожний стан першокласника може спровокувати розвиток комплексу неповноцінності. Якщо в ДНЗ не проводилася робота з дітьми, то вони й так відчувають власну невідповідність вимогам суспільства, у них занижений рівень самооцінки. У шкільний період їхній комплекс неповноцінності має більш активний прояв [4].

З раннього віку важливо звертати увагу на правильне формування граматичного ладу мови, тому що його порушення призводить до сформованості зв'язного мовлення, і, як наслідок, в умовах шкільного навчання виникає дизграфія – порушення письма. У сучасній логопедії на сьогоднішній день одним з головних завдань є свідоме й міцне засвоєння школярами наукових понять, що є основою інтелектуального розвитку учнів.

Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і школи повинна передбачати зорієнтованість і вихователів дошкільних закладів, і вчителів початкової школи на спільну діяльність з дітьми із загальним недорозвитком мовлення, яка враховує індивідуальні особливості розвитку дитини, спонукає її до творчого самовиявлення, зберігає унікальність і самобутність певного періоду дитинства, забезпечує безкризовий перехід дошкільника в позицію особистості другого дитинства і водночас віддзеркалює розвивальний характер освіти. Тому корекційну роботу з дітьми із загальним недорозвитком мовлення треба починати в ранньому віці. Виявлення відхилень у мовному розвитку, їх правильна класифікація і подолання у віці, коли мовний розвиток дитини далеко ще не завершено, представляється досить складним.

Використані джерела

1. Ануфрієв А.Ф. Як здолати труднощі в навчанні дітей / А.Ф. Ануфрієв, С.Н. Костроміна. – М., 2001.
2. Збагачення та активізація словника дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку: Матеріали творчої групи / під ред. Є.П. Кулькіної. – Херсон: РПО, 2006 – 86 с
3. Організація роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах дошкільного закладу компенсуючого типу: Практичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Волощук В.О, 2014. – 64 с.
4. Ліждвой Л. Взаємозв'язок і взаємоузгодженість / Л. Ліждвой // Дошкільне виховання. – 2011. – №11. – С. 16-20.